

Først maa man have dem nærmere undersøgt.

Der faldt fra den ærede Ordfører for Regeringspartiet (Moltesen) en enkelt Udtalelse, som jeg vil hæfte mig lidt ved. Han udtalte, at det med Hensyn til disse Loves Formaal mest gjaldt om, at der blev vakt aaben Sans for Kirkebygningerne i Befolkningen, og at det andet kunde saa efterhaanden komme. Jeg vil understrege denne Udtalelse og sige, at deri er jeg fuldstændig enig med det ærede Medlem, at det er det, det gælder om. Jeg tror imidlertid, at denne Vækkelse, Sansen for de danske Kirkebygninger, har faaet et Fremstød netop under det, der er foregaaet i Kraft af Tiendeafløsningsloven. Jeg har haft Lejlighed til at erfare det under de 5—6 Aars Arbejde, jeg havde som Formand ovre paa Lolland-Falster i de Kommissioner, der skulde afløse Kirke-tiendeejernes Vedligeholdelsespligt overfor Kirkerne. Det viste sig i Regelen eller næsten altid ved disse Kommissionsforretninger, at de Medlemmer, som var valgte paa Steder, hvor Tiendeyderne selv ejede Kirken, var i højeste Grad interesserede for at bevare af Tienden saa vidt muligt Kapitaler til Henlæggelse til Kirkens Vedligeholdelse, medens man i Regelen kunde være vis paa, at hvor man havde Kommissionsforretninger med Medlemmer, der var valgte af tiendeejende Godsejere, gjaldt det for dem om at knibe og faa henlagt saa lidt som muligt. Ejede Menighederne selv Kirkerne, kunde man altid være vis paa, at de af dem valgte var villige til og tidt opfordrede til at henlægge endog mere, end de øvrige Kommissionsmedlemmer forlangte. Jeg tror i det hele, at det Arbejde, der paa Lolland-Falster er gjort — jeg kan ikke udtale mig om Kommissionerne i andre Stifter — netop under Udførelsen af §§ 23 og 25 i Tiendeafløsningsloven har medvirket til at vække Sansen for Kirkebygningerne. I alle Kommissionerne har der været kunstforstandige og bygningskyndige Mænd til Stede, og de har, som jeg maa antage, alle Steder — i hvert Fald var det Tilfældet paa Lolland-Falster — netop gjort et Arbejde for at gøre opmærksom paa de Ting ved vore Kirkebygninger, som Befolkningen helst skulde oplyses om. Jeg har mange Gange haft Lejlighed til at mærke, at dette har bredt sig fra Medlemmerne, der har været i Kommissionen, ud til Befolkningen, saa at denne nu ser med ganske andre Øjne paa Kirkerne, end den har gjort før. Jeg tror derfor, at netop dette Arbejde er i

god Gænge; og som en Hjælp til, at det fremdeles skal trives, hilser jeg de to Lovforslag Velkommen, som nu foreligger samlede til Behandling. I al Almindelighed synes jeg, at Grundlaget, som der er givet, er udmærket, naturligvis naar der foretages enkelte Rettelser, som jeg tænker kan blive foretagne.

Det første af disse Lovforslag, Lovforslaget om Synsloven, er nu snart en Nødvendighed, da den gamle Lov slet ikke passer til Tiden mere. Jeg er ligesom den ærede foregaaende Taler (Borgbjerg) og i Modsætning til Regeringspartiets ærede Ordfører (Moltesen), der syntes at mene, at Lovforslaget ikke var detailleret nok, tilbøjelig til at mene, at det er vel meget detailleret. Man skal ikke i en saadan Lov komme med alt for mange Enkelt-heder, man skal gaa ud fra, at de Syn og Oversyn, der bliver valgte, og hvor tillige nu ogsaa Menighederne — ganske vist ikke paa saa god en Maade, som det skulde være, hvad jeg siden skal komme til — har nogen Indflydelse paa Synene, ikke behøver at have alting foreskrevet saa overmaade nøje, som om de var Børn. (Moltesen: Sancta simplicitas!). Ja, der er noget, der hedder sancta simplicitas, som man skal hævde netop ogsaa paa det kirkelige Omraade. Der er enkelte Bestemmelser, som man kunde gøre lidt mere almindelige, end de er gjorte.

Naar der af den ærede foregaaende Taler blev udtalt, at det vilde blive en ret dyr Lov, og naar lige saa den ærede Ordfører for Regeringspartiet udtalte, at den nye Ordning sikkert vilde komme til at koste mere end de Henlæggelser, der er skete til Kirkerne, baade for Staten og for Menighederne, maa jeg sige, at jeg ser ikke saa mørkt paa Sagen. Jeg tror, at mange Steder vil det vise sig, at de Henlæggelser, der er gjorte, er tilstrækkelige. Naturligvis er der stillet Krav i Loven, som vil kræve ikke ringe Bekostning — der er dog vist enkelte af de Krav, som man kan lempe lidt paa —, men man skal ikke se alt for mørkt paa det. Ved en ikke alt for rigoristisk Hævdelse af Synene, ved at tage det noget lempeligt og ved at gaa frem lidt efter lidt vil det vise sig, at man kan faa Kirkebygningerne saadan indrettet, at de svarer til deres Bestemmelse og ogsaa svarer til de kulturhistoriske Mindesmærker, som de i Virkeligheden er.

Med Hensyn til Enkelthederne har jeg kun nogle faa Bemærkninger at gøre. Der blev af den ærede foregaaende Taler hæv-